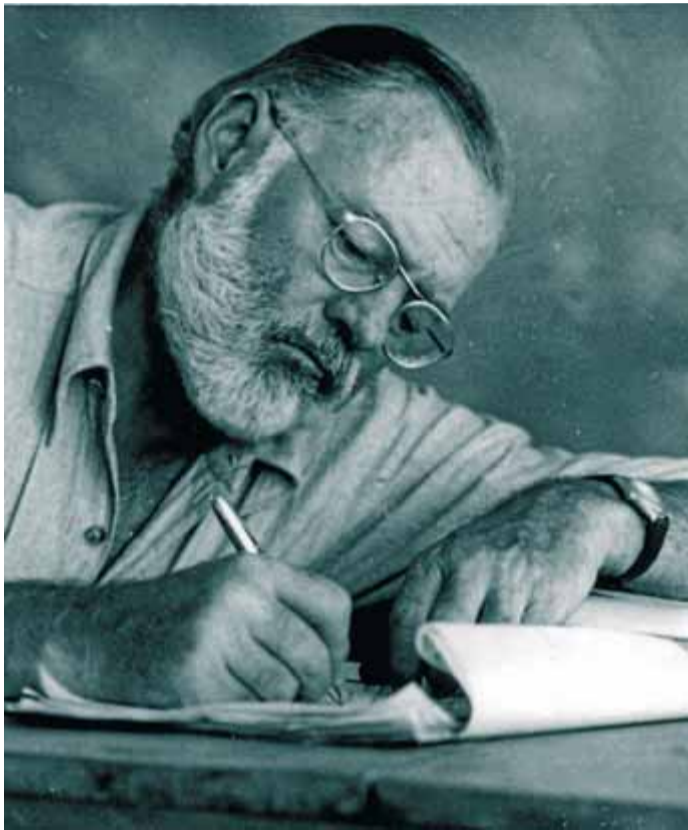

DISSOCIACIONS

ISIDRE GRAU

Per damunt del mite de Hemingway hi ha l'escriptor ARXIU

Hemingway:
l'obra per
damunt de
la llegenda

El 50 anys de la mort d'Ernest Hemingway (el 2 de juliol del 1961 es va disparar un tret d'escopeta) no semblen haver rellançat la seva herència literària. Almenys en català continuen introbables *Els primers 49 contes* (Edicions 62-La Caixa, MOLU n. 36), la millor prova d'un talent narratiu amb petjada en la posterior literatura nord-americana. Sí que ha propiciat l'edició del bell llibre *Hemingway. Homenaje a una vida* (Lumen, 2011), amb més fotografies que text, presentat per Mariel Hemingway i escrit per Boris Vejdovsky, professor i membre de la Hemingway Society.

La néta es limita a repetir els tòpics que van originar el mite: un home de cap a peus, caçador i pescador de fons,

aventurer i reporter de conflictes arreu del món, escriptor format a París i mestre de la paraula clara i precisa. El biògraf ens recorda les etapes de formació, vida i obra, sense afegir res de nou –més aviat simplificant– a les anteriors biografies crítiques. Sí que destaca les contradiccions familiars, amb un pare purità, amb tendències depressives –se suïcidarà el 1928–, que el posa en estret contacte amb la naturalesa i amb un món d'homes sense dones; amb una mare dominant, que el vesteix com les germanes i que ell recordarà amb rebuig. Unes relacions complexes que es reflecteixen en contes com ara *Pares i fills* i *El metge i la dona del metge*.

D'aquí surt el jove periodista, fanfarró sense escrúpols,

àvid d'acció, que flirteja amb les guerres i no para d'inventar-se llegendes per edificar el personatge que li donarà popularitat però que ha acabat engolint els mèrits literaris. Avui és fàcil que, davant del seu nom, la gent només pensi en el milhomes que ficava el nas a tots els conflictes, safaris i espectacles taurins, i rengui de les seves novel·les de *guiri* il·lustrat, catàleg d'experiències personals. També se li pot retreure la decadència creativa, complicada amb l'alcoholisme i les evasions a Cuba, i l'estampa decrèpita abans de la seixantena.

Tot forma part d'una llegenda que ara resulta incòmoda. Però seria un error que el mite no ens deixés veure l'obra. Podem discutir l'oportunitat temàtic, com si s'obligués a dir la seva d'allà on anava, sempre amb mirada de foraster. Podem qüestionar la vigència d'unes cròniques que ja no responen al món actual. Ara bé, no li podem negar la dèria per trobar la veritat literària –que no sempre respon a la dels fets–, ni l'eficàcia d'un estil que s'ha convertit en referència obligada. Hemingway és la lluita per les frases simples i breus, amb sensació de domini i d'honestat, i una dicció molt depurada que crea l'efecte de paraules oïdes, transcrits de la realitat, tot i que els seus diàlegs són més versemblants sobre el paper que sent escoltats en viu.

Una perspicàcia narrativa que brilla més en els contes, quan sap actualitzar la destresa de Txèkhov per extreure l'ànima de les situacions aparentment més anodines. Amb una concepció visual del relat, en les primeres línies ens situa en l'escenari essencial i tot seguit dona corda als fets, amb més detallisme que gestes espectaculars, per tancar-los amb aquell tomb inesperat, sovint una observació de narrador, que ens implica molt més del que sospitàvem. Més enllà de les exhibicions de l'aventurer, no podem ignorar un relat sincer com *El vell i la mar*, o l'exploració personal de *Les neus del Kilimanjaro*. Ni que sigui pel plaer de la seva prosa nítida i per l'energia oculta dels seus finals, val la pena que no l'apartem del nostre cànon particular. *

MOTACIONS

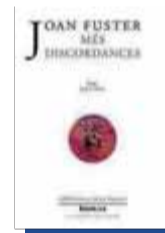

MÀRIUS SERRA

Estornicar?

Les fredorades ens refreden i un dels primers símptomes d'aquesta disminució tèrmica són els esternuts. Quan esternudem sabem que vindran mal dades. Els creients ens encomanen a Jesús. Els ateus ens desitgen salut. Però no tots els catalanoparlants esternudem de la mateixa manera. A Cassà de la Selva, per exemple, fan esternuts. El verb esternucar també és proper al llatí *sternutare*. D'altres variants són l'estornut, l'esternuc, o l'estuforn, però al capdavant l'esclat de microbis és el mateix. Ara bé, aquest *sternutu* llatí no n'és l'única font. Les parles balears en prescindeixen tot aollint-se a una tradició onomatopèica. Molts balears, quan es refreden, fan atxims i atxems, i encara n'hi ha que fan oïssos. L'exemple que ens ofereix l'Alcover-Moll per il·lustrar aquesta variant illenca és sensorial: "Moltes tossines, cadarns, rugays, refredats, oïssos..." Això només ho superen a Osona, la Garrotxa i alguns indrets del Maresme. Allà, en comptes d'esternuts, esternuts, oïssos o atxims, fan eixavuiros (o etxavuiros o buiros). Eixavuiar és una manera poètica d'esternudar, entre altres coses perquè Coromines el fa derivar del llatí *auguri*, per la creença popular del valor profètic dels esternuts. Estorniquem, estorniquem, que el món s'acaba. *

DEPORTADA

Més discordances
Autor: **J. Fuster**
Trad.: **Enric Sòria**
Editorial: **Bromera**
Pàgines: **203**
Preu: **15 euros**
Aquest volum reuneix la segona

part de les col·laboracions que Joan Fuster va publicar entre el 1981 i el 1984 a la revista de medicina i humanitats *Jano*.

Els gossos de Riga
Autor: **H. Mankell**
Trad.: **M. Salvany**
Editorial: **Labutxaca**
Pàgines: **336**
Preu: **8 euros**
Reedició d'una

nova novel·la de l'autor suec dins de la Sèrie Wallander que Labutxaca ha posat en marxa. Aquest títol ha estat publicat alhora que *La lleona blanca*.

El temps corre
Autor: **Pere Altès**
Editorial: **DARC**
Pàgines: **233**
Preu: **gratuït**
Memòries de qui va ser director de la revista *Cultura* i que fa un

recorregut ordenat i amè per la història contemporània. Altès també és autor de títols com ara *Valls, ahir i avui* o *10 anys de la Llar del Jubilat*.

Fes-ho!
Autor: **Seth Godin**
Trad.: **Bernat Puigtobella**
Editorial: **Pòrtic**
Pàgines: **101**
Preu: **12 euros**
Aquest "manifest de l'emprenedor"

pregunta: "Quan va ser l'últim cop que vas fer una cosa per primera vegada?" L'autor convida així els lectors a ser creatius, sense por a la novetat.

Lo rondallaire
Autor: **Francesc de S. Maspons**
Editorial: **Cossetània**
Pàgines: **230**
Preu: **12,60 euros**
Els tres volums de

Lo rondallaire i el de *Contes populars* constitueixen el compendi més complet de narrativa oral catalana reunit en el segle XIX, ara publicat amb criteris normatius.

23 roses per Sant Jordi
Autor: **J. Subirana**
Editorial: **Ara Llibres**
Pàgines: **93**
Preu: **13 euros**
Després d'altres petits volums

similars, Jaume Subirana recull 23 poemes d'amor, de tots els temps i d'arreu del món, de Petrarca a Maragall, passant per M.M. Marçal.